Rubricha del prolech sobre la segona part del Terç libre dela obra del Crestia:

Per tal quant aquest Terç libre del Crestia conten moltes materies les quals retrien massa gros tot un volum en que fossen tots ensemps per rao daço haven partit aquest Terç libre per dos volums. lo primer en son començament tracta que es mal e proseguex la materia fins al mal de luxuria qui tracta quasi al mig de tot lo libre. E per aço ordonam que lo Segon comens a tractar lo dit pecat e contengues tot laltra del dit libre fins ala fi. Empero tostemps continuat lo nombre dels Capitols. Ajustant lo nombre del Segon volum per orde al orde del compte del primer volum Segons que appar en les Rubriques seguents.

Lo d.xxxiiij capitol posa que es pecat de luxuria

Lo d.xxv. qui comença lo tractat de luxuria

Lo d.xxvj. que prova per altres rahons aquell matex proposit

Lo d.xxvij. per que deu veda als homes fer fornicacio

Lo d.xxviij. que prova que vedar fornicacio sia fort dapnos e soul les rahons

Lo d.xxix. qui fa plant a deu contra aquells que dien que nos poden abstenir de fornicar

Lo d.xxx. que posa altra rao al dit proposit e la sua solucio

Lo d.xxxj. quant luxuria es pecat mortal o no e que es consentiment complet e interpretatiu

Lo d.xxxij. co luxuria esta en tres parts delom ço es en lo cor en la lengua e en la obra

Lo d.xxxiij. quals coses engenren en nos pecat de luxuria

Lo d.xxxiiij. qui posa los senyals de hom luxurios

Lo d.xxxv. si conexer carnalment fembra se pot fer sens pecat

Lo d.xxxvj. quins jochs son leguts entre marit e muller

Lo d.xxxvij. co pecat de luxuria deu esser avorrit per tal co fa a deu gran desonor

Lo d.xxxviij. que posa co deu hom esquivar luxuria per reverencia dels sants angels quens guarden

Lo d.xxxix. co aquest pecat deu esser fort esquivat per tal co plau molt al diable

Lo d.xl. co luxuria nou molt al proisme

Lo d.xlj. co luxuria porta molts mals al hom

Lo d.xlij. co luxuria tol al hom tota la conexença

Lo d.xliij. co luxuria tol al hom tota memoria de deu e menyspreur tota correccio

Lo d.xliiij. quant perill es cauze en amor de vil fembra

Lo d.xlv. co luxuria no lexa neguna virtut en lom luxurios.

Clo. d.xlvi. co luxia porta lom a pobresa e fa lom ipudent a tota res

Clo. d.xlvii. q luxia tol lo cor e desonra lom e li gita moltes penes

Clo. d.xlviii. co gran inpietat aporta luxia al hom vell co pn p muller dona jova

Clo. d.xlix. co epicuri appus enamoraments e co son inpugnats

Clo. dl. co luxia aporta lom a vergonya

Clo. dli. q luxia toll al hom sa fama

Clo. dlii. co luxia porta lom a dapnacio

Clo. dliii. q luxia aporta lom a diuses altres mals

Clo. dliiii. q tracta en especial d peccat d fornicacio

Clo. dlv. co fornicacio es greu peccat

Clo. dlvi. q pva q fornicacio no sia peccat mortal

Clo. dlvii. qui aporta alies rahons al dit posit

Clo. dlviii. en ques coses luxia sobrepuja als altres peccats

Clo. dlix. q pva q fornicacio es sobira peccat e sol les rahons

Clo. dlx. q posa alscuns notables punts sobre la matia de matrimoni

Clo. dlxi. quant es cosa loable abstenir des obres carnals als aiustats en matrimoni

Clo. dlxii. q pva q avorrir tot plaer carnal sia bo a tot hom e sol les rahons

Clo. dlxiii. q posa q son obres carnals

Clo. dlxiiii. si la pollucio en q lom cau en durment es peccat ni en que encarrega lom

Clo. dlxv. co los pucs jovens en los collegis se pode be ordonar a corregar e a catar son e pode esquivar convinentment aquesta legea

Clo. dlxvi. q deus estimar de la pollucio q ve sens colpa del hom

Clo. dlxvii. quant peccat es tractar estament vidual p fornicacio

Clo. dlxviii. co adulteri es pus greu peccat q no fornicar ab viuda

Clo. dlxix. co es gran peccat fornicacio ab fembra solta

Clo. dlxx. co es gran peccat fornicacio ab fembra publica

Clo. dlxxi. co fembra publica es pou de peccat

Clo. dlxxii. co fembra vil es desvergonyida e sens escusacio aquell q la seguex

Clo. dlxxiii. q la vil fembra es al ho fort dapnosa e q deu hom pensar de lur belles e de lur affalagaments

Clo. dlxxiiii. p q la sta esgleya e los pnceps sostene les fembres publiques

2 a # Clo. dlxxv. q tracta de la segona especia de luxia q.s apella stupru

Clo. dlxxvj. q deu fer aquell qui sen mena alguna joua p enamoramet

Clo. dlxxvij. q tracta dla pena del strupant

Clo. dlxxviij. q posa la tercia specia de luxuria appellada arrapamet

Clo. dlxxix. qui posa la pena del raptor

Clo. dlxxx. q tracta dla quarta specia de luxuria apellada adulteri

Clo. dlxxxj. q tracta dla pena dla dona adulterant

Clo. dlxxxij. co los senyors qui done licencies als marits de auciure les mullers e los marits qui les maten fan gran desastre

Clo. dlxxxiij. q posa lo segon motiu e iij. e iiij. v. e vj. pq adulteri es greu pecrat

Clo. dlxxxiiij. q posa los vij. viij. e ix. motius pq pecrat de adulteri es gran pecrat

Clo. dlxxxv. q posa la x. raho pq adulteri es gran pecrat

Clo. dlxxxvj. q posa remey a consolacio de aqll q sab q ha la mullr adulta

Clo. dlxxxvij. q ensenya qn remey deu hom pendre si lo fet es publich.

Clo. dlxxxviij. qn remey deu hom pendre qnt lo fet es fals o dubtos.

Clo. dlxxxix. q ensenya q deu ho fer dla mullr errada e no casta segons consell deligurgus legista

.4. Clo. dxc. tracta dla quinta especia de luxuria appellada intestus

Clo. dxcj. pq aytals acostamets de parents son uedats ne co poden eer leguts

Clo. dxcij. si los fills dels infeels son legittims

Clo. dxciij. q prua q incest es pigor que adulteri

Clo. dxciiij. q argoex al contrari e sol les raons

.6. Clo. dxcv. q tracta dla vj. especia de sacrilegi appellada sacrilegi

Clo. dxcvj. con deus confon e destruu aqlls q dones de religio li torben p carnal amor

Clo. dxcvij. co aqst pecrat es terrible cant lo comet hom ecclesiastich

Clo. dxcviij. q tractat de pecrat de sodomita especialmet dla prima especia qs appella mollicies

Clo. dxcix. q tracta de iij. altres species daquest pecrat

Clo. dc. co ent aqsts pecrats ha orde de grauitat e co aqst es sobira pecrat

Clo. dcj. co ne pq pecrat de sodomita es gran pecrat

Clo. dcij. q prua p altres raons q aqst pecrat es fort gran maluestat

Clo. dciij. qna pena du portar lom ecclesiastich q es comprs en aqst crim.

¶ Lo .dciiij. per que deus crema en sodomita los in
fants que mal no merien

¶ Lo .dcv. si los sodomites hauran les maiors pe
nes en lo segle esdeuenidor

¶ Lo .dcvi. per que nostre senyor deu punj los sodomi
tas per foc e per soffre

¶ Lo .dcvij. com sodomia se pot cometre ent
marit e mulli usants per deguts mebres

¶ Lo .dcviij. com durandus es de opinio contraria

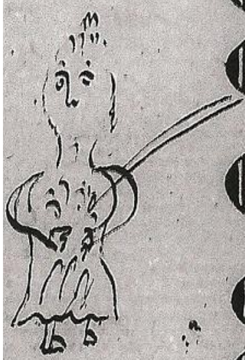

¶ Lo .dcix. com fembra iaent carnal ab fembra
fo iutiada per sodomita

¶ Lo .dcx. que tracta per que hom cau en aquest
peccat

¶ Lo .dcxi. que continua les causes daquest peccat

¶ Lo .dcxij. que tracta quantes maneres hi ha de
sodomites

¶ Lo .dcxiij. com hom per esquiuar luxuria deu esquiuar
los gaigs mundanals e per quines rahons

¶ Lo .dcxiiij. com per esquiuar luxuria deu hom auor
rir ballar e saltar e dyssolutament iugar

¶ Lo .dcxv. quants de mals ha fets lo ballar e com
vanament viure es cosa perillosa

¶ Lo .dcxvi. que posa historia com per doctrina an
gelica appar que ballar e uanament alegrar es
fort gran mal

¶ Lo .dcxvij. que ensenya qual ball es lo e sant

¶ Lo .dcxviij. com per mils guardar se de luxuria se deu
lunyar hom de fembres a guardar e ab elles
conuersar

¶ Lo .dcxix. com la cosa publica deu esquiuar ornament
de fembres e per esquiuar luxuria es bo fugir los e
quantes coses venç hom per fugir

¶ Lo .dcxx. com per esquiuar luxuria deu hom fort guardar
lo oir

¶ Lo .dcxxi. per quines rahons deu hom fort auorrir
les alcauotes

¶ Lo .dcxxij. qual es la pena de les alcauotes
segons figura antiga

¶ Lo .dcxxiij. qui posa les penes degudes a les
alcauotes segons leys imperials e posa encara qui
pot esser dit alcauot
lo .dcxxiiij. com hom se pot guardar de fer
auol sa mulli e de viure gelos

¶ Lo .dcxxv. com pot hom lunyar sa casa de tota
alcauoteria

¶ Lo .dcxxvi. que posa que les alcauotes son pyors
que totes altres

¶ Lo .dcxxvij. com pot hom oblidar tota amor
carnal

¶ Lo .dcxxviij. que posa altres remeys contra car
nal amor

¶ Lo .dcxxix. com per esquiuar luxuria deu hom
esquiuar tot tocament de fembres

¶ Lo .dcxxx. com les dones per guardar se de lu
xuria deuen esquiuar excessiu ornament de sa persona

¶ Lo .dcxxxi. com per esquiuar luxuria deu hom
fugir a cants de fembres.

lo. dc xxxij. per que fugir es appellat victoria de luxuria en gran perdua

lo. dc xxxiij. co son .iij. coses que enganen los homens donat los fiança que acosten sesgament a fembres

lo. dc xxxiiij. co deu hom esquivar luxuria per amor del seu contrari co es per amor de castedat qui es vertut excellent

lo. dc xxxv. que posa remeys contra les temptacions de luxuria, e lo primer es affligir sa carn.

lo. dc xxxvj. que posa lo segon remey contra peccat de luxuria e es abstenir de coses delicades

lo. dc xxxvij. que posa lo terç remey contra peccat de luxuria que es fugir a tota mala importunitat de fer mal

lo. dc xxxviij. si cascu es tengut de fugir a les males opportunitats de peccar mortalment sots pena de peccat mortal

lo. dc xxxix. que argueix contra ço que dit es, ço es que siam tenguts de esquivar opportunitats de peccar mortalment sots pena de peccat mortal

lo. dc xl. que posa lo quart remey contra peccat de luxuria que es de guardar lo cor ab diligencia de tota vil cogitacio

lo. dc xlj. que posa que oracio es lo quint remey contra luxuria

lo. dc xlij. que posa lo .vj. remey contra peccat de luxuria e es esquivar ociositat

lo. dc xliij. qui posa que lo .vij. remey contra luxuria sie legir les scriptures dels sants

lo. dc xliiij. que posa lo .viij. remey contra luxuria que es guardar se de moltes coses aqui posades e posa lo .ix. qui es esser piados

lo. dc xlv. que posa lo .x. remey contra luxuria que es pensar en la dapnacio final

lo. dc xlvj. qui posa lo complanyiment del abat moyses sobre aquells que molt amen los delits carnals

lo. dc xlvij. que posa lo .xj. remey contra luxuria que es membrar la mort e posa lo .xij. qui es pensar en los delits de paradis

lo. dc xlviij. que comença a tractar de supbia e primament posa que es supbia · supbia ·

lo. dc xlix. quant supbia es peccat mortal

lo. dc l. quant supbia es peccat general o especial

lo. dc lj. con peccat de supbia es fort greu

lo. dc lij. co deus derroca e abat los erguyllosos per la gravitat daquest peccat

lo. dc liij. per que deu avorrir tant erguyll

lo. dc liiij. quant mal fa erguyll a aquell en que es

lo. dc lv. co erguyll encega aquell en qui es que nos coneix.

lo. dc lvj. co erguyll fa tornar orat aquell en que es

lo. dc lvij. co erguyll umple lom de tots mals

lo. dc lviij. per que peccat de supbia fa lom gran peccador

lo. dc lix. co diverses linatges de peccats son dits esser sobirans segons diverses rahons

Lo. dclx. q aporta los vj. vij. viij. mals quel ergull fa aquell en q es

Lo. dclxj. q posa co superbia fa viure lom ab molta pena e dolor

Lo. dclxij. quant de mal fa lom ergullos als altres

Lo. dclxiij. q posa altres mals quel hom ergullos fa contra son prisme

Lo. dclxiiij. qui posa altres mals q lom ergullos fa al prohisme

Lo. dclxv. co ergull acosta lom molt al diable

Lo. dclxvj. q posa x. senyals per los quals podem conexer q nostre senyor deu vol q siam humils

Lo. dclxvij. per q negu nos deu ergullar de sa corporal sanitat

Lo. dclxviij. co negu nos deu ergullar de sa força ne de sa espertea ne de sa libertal natural

Lo. dclxix. co negu nos deu ergullar de sa bellesa corporal

Lo. dclxx. contra aquells q ab art special se fan bells homes contra tota natura

Lo. dclxxj. co es gran pill a les dones cant se pinten es fan belles per art

Lo. dclxxij. q posa j. poetica historia per esquiuar a les dones q nos pinten

Lo. dclxxiij. co pintar se es peccat fort encarnat en les dones

Lo. dclxxiiij. co lo pintar dels dones ve per colpa dels marits q son affeminats

Lo. dclxxv. co ergull nex de linatge

Lo. dclxxvj. q posa les males condicions dels nobles e generoses q vuy son en lo mo

Lo. dclxxvij. q nes son les condicions de uera noblea e de uera generositat

Lo. dclxxviij. co superbia nex de gran eloquencia e de bella pleria

Lo. dclxxix. co nex en nos ergull de graciositat e de afabilitat personal

Lo. dclxxx. co lom pot be o mal usar de graciositat e de afabilitat

Lo. dclxxxj. co pot lom altament usar de sa afabilitat e co afabilitat se pert cant se mostra als rustechs

Lo. dclxxxij. q posa diuerses regles sobre afabilitat e graciositat de diuerses persones

Lo. dclxxxiij. co alguns se ergullen de natural subtilitat e agudea de lur entenimet

Lo. dclxxxiiij. co alguns se ergullen per hauer gran memoria

Lo. dclxxxv. co alguns se ergullen per tal co se veen dotats de gran raho natural

Lo. dclxxxvj. co alguns se ergullen co dus lus dona bones inclinacions a uirtuts e a ben uiure

Lo. dclxxxvij. co alguns se ergullen de lur sciencia e saber

Lo. dclxxxviij. co alscuns se ergullen dels uirtuts cardenals e dalters si lo es vijars q les haien

Lo. dclxxxix. q posa q de ergullar se de sos bens nex q ho nols regonex a tenir per deu

4 Lo .dcxc. q posa q daqll ergull dainurdit nex aço q l hom ha tots sos bens p rao de sos mits

Lo .dcxci. co alguns se ergullen p gran reputaio q han de si mateys e d lurs ppis merits

Lo .dcxcii. q posa .x. remeys cont la dita folla e ergullosa reputaio d si matex

Lo .dcxciii. co alguns se ergullen cuydat mes valer qls altres e p tal se pposen aells sens uergonya

Lo .dcxciiii. q posa remey cont lergull q fa lom pposar si matex als altres

Lo .dcxcv. q posa altres remeys cont aquell mateix vici

Lo .dcxcvi. q posa alguns documets co se deue los uns pposar als altres

Lo .dcxcvii. qui impugna ergullosa psupcio

Lo .dcxcviii. q posa .iiii. punts p los qls lom deuria fort repenedre sa psupcio

Lo .dcxcix. q posa cont aqlls q p lur ergull volen hau senyoria e regimet

Lo .dcc. q pla cont aqlls q p lur psupcio uolen esser doctors e maestres

Lo .dcci. cont aqlls q tostemps desigen hau alguna pemineca e exces sobrels altres

Lo .dccii. q pua cont ço q dit es ço es q desijar senyoria e gran grau o estamet no sia pecat

Lo .dcciii. qui impugna amar massa riquosamet vestir

Lo .dcciiii. co los ecclesiastichs en special se deuen guardar de fer exces en lur uestit

Lo .dccv. q impugna les falses rahons per les quals alguns vans eclesiastichs pruen q deue anar excellentmet uestits

Lo .dccvi. co encara als seglars es cosa fort perillosa massa ornar si matex

Lo .dccvii. qui dapna en los uestimets psositat e nositat

Lo .dccviii. co en special los ecclesiastichs se deue guardar de portar li excessiu ne draps psosos

Lo .dccix. co negu no deu vestir uestedura excessiuamet grossa ni menys prada sens gran mutacio en sa vida e co drap de burell es bo p los genosos

Lo .dccx. q repn lo segon vici q es en les uestedures q es q sien molls

Lo .dccxi. q repn lo terç uici de uestir q es hau sopfluitat de uestedures

Lo .dccxii. q impugna supfluitat q esta en granea e amplea e longuea de uestedures

Lo .dccxiii. q repn en les uestedures expressiua color e uanes mestles

Lo .dccxiiii. q repn en les uestedures e calçaments taylla e uana ferma

3 Lo .dccxv. co les dones pequen molt en tots los dits defalliments qs fan en lo uestir

Lo .dccxvi. q posa .iii. males obres en spal q fan les dones p ornar si matexes

Lo .dcccvii. q posa dues males obres q fan les dones per rao de lur van ornamet

Lo .dcccviii. co los marits deuē retraure les mulles de lurs uane afaytamēts e si nou fan es los gran perill

Lo .dcccix. q deue fer los homes co ueen q lurs mulls se ornē

Lo .dcccx. con les dones han gran defalliment en demanar sens tot remey vestimet e propri ornamet

Lo .dcccxi. qui posa quanta carn deue cobrir en nos nēes uestimēts e co los antichs anauen nuus ni per que

Lo .dcccxii. con deuen usar de nuditat

Lo .dcccxiii. per q tots natalmēt hauem uergonya danar nuus

Lo .dcccxiiii. co uergonya d ensenyar se nuu e ses pts uergonyoses sia passio natal e p q les gens nan tanta uergonya natalmēt

Lo .dcccxv. co cascu dege anar cubert maiormēt en ses pts uergonyoses

Lo .dcccxvi. qui posa istoria seguat tot inmunda totamēt e esguard de sa psona

Lo .dcccxvii. q negu no deu tenir lits excessius ni molls

Lo .dcccxviii. q repn grauea de lit

Lo .dcccxix. q repn ergull dornamēt de lit

Lo .dcccxx. q repn ergull de uanes caualcadures

Lo .dcccxxi. q repn ergull en tenir grans companyes

Lo .dcccxxii. q repn ergull en couits

Lo .dcccxxiii. q repn ergull de bells edificis e cases

Lo .dcccxxiiii. q repn supfluosos estudis e apenga de molts e de bells libres en homes letrats e cants polits en los cantors

Lo .dcccxxv. co d supbia neix la pma sua mala filla qs apella rebellio e irreuerenna

Lo .dcccxxvi. q repn lo uent el ergull d uana gloria

Lo .dcccxxvii. q repn lo peccat el ergull de ypocrisia e posa q de ypocrisia hi ha en .iii. manes

Lo .dcccxxviii. q posa p qns monys en spal deu fugir a ypocrisia

Lo .dcccxxix. q repn lergull amagat q ha ergll q ha uergonya de seruir deu e don neix en lom special uergonya

Lo .dcccxl. q posa don neix la dita filla uergonya p altres uies

Lo .dcccxli. q repn la dita filla uergonya de fer be p altres coses

Lo .dcccxlii. q ensenya co es be dolent q p temor de uergonya d negu se esta d fugir a mal o de fer be

Lo .dcccxliii. qui posa los senyals dels ergullosos

Clo. dccxliiij. qui posa .xij. graus de supbia
Clo. dccxlv. qui posa remeys cont peccat de supbia
Clo. dccxlvj. qui ensenya q uol dir auariçia — auariçia
Clo. dccxlvij. co auariçia es greu peccat en quat fa lom ydolatrar
Clo. dccxlviij. q pua encara q auariçia sia ydolatria
Clo. dccxlix. co auariçia deu esser auorrida car es peccat a natura repugnat
Clo. dccl. q ensenya co deue auorrir auariçia per tal co es contraria a iustiçia
Clo. dcclj. co auariçia fa tornar lom orat
Clo. dcclij. co auariçia enlaça los homes els te presos tostemps
Clo. dccliij. co lauariçia james no lexa lom esser sadoll
Clo. dccliiij. co lauariçia posa lom en gran servitut e en gran misèria
Clo. dcclv. co la auariçia tol al hom en esta vida tot repos
Clo. dcclvj. co de auariçia venen al hom tots los altres peccats
Clo. dcclvij. per que alguns son sobtosament richs homes
Clo. dcclviij. co lom auar fa grans mals als altres e primament a sos infants
Clo. dcclix. co lom auar no serua fe a nulli ni a res q ab ell haia a contractar

Clo. dcclx. q tracta de la prima specia de auariçia qs apella vsura
Clo. dcclxj. co vsura esta solament en contracte de prestech expres o amagat
Clo. dcclxij. co sola intencio de hauer guany per lo prestech fa lom vsurer
Clo. dcclxiij. co los partits vsuraris principals son .iij. e quals son bons e quals no
Clo. dcclxiiij. en quins casos lo prestant pot sens usura reebre daquell a qui presta quant volr lo capital
Clo. dcclxv. q es ni en esta simonia
Clo. dcclxvj. en quins casus se comet simonia
Clo. dcclxvij. q posa altres casos en quis comet simonia
Clo. dcclxviij. q posa co les riqes noen al hom molt e li mente per diuerses maneres
Clo. dcclxix. per quantes rahons nostre senyor dona riqses als homes
Clo. dcclxx. co deu dona les riqses segonament e tantes per reembre los peccats propis e per aiudar ne als proismes
Clo. dcclxxj. co deu quantament e quanta dona les riqses per comprar ne lo regne de deu e per aconseguir cumpliment de gloria
Clo. dcclxxij. co alguns possien co alguns rich hom nos podia saluar

Lo ·dcclxxiij· com pot hom be usar sens pecat de be uestir e dilicadament menjar

Lo ·dcclxxiiij· que responen al ·iiij· e al quint argument e posa com es gran perill al rich si no es piados

Lo ·dcclxxv· que posa lo primer remey contra auarícia que es confiar se molt en la merce de deu

Lo ·dcclxxvj· per que deu lexa tant treballar los homens per hauer riqueses

Lo ·dcclxxvij· que ab bona consciencia pot algu ajustar riqueses

Lo ·dcclxxviij· com deu dispon altament lo mon en donar les riqueses a diuerses e que fa lom rich hom·

Lo ·dcclxxix· com liberalitat menys al hom que sia rich hom

Lo ·dcclxxx· com pietat menys al hom que sia rich hom·

Lo ·dcclxxxj· que posa documents al hom per conseruar si mateix en bon estament e no preserua de uenir a pobrea

Lo ·dcclxxxij· que toca per quina manera lom se pot fer rich hom

Lo ·dcclxxxiij· que posa altres doctrines sobre aquella matexa materia

Lo ·dcclxxxiiij· que consola aquells qui desesperen car no poden atenyer riqueses

Lo ·dcclxxxv· quals condicions deuen hauer les nobles e justes durables riqueses

Lo ·dcclxxxvj· que posa historia contra los generosos auars

Lo ·dcclxxxvij· que posa lo segon remey contra pecat dauarícia que es pensar los grans perills als quals aporte hom les riqueses

Lo ·dcclxxxviij· que posa lo terç remey contra auarícia e es pensar la pobrea del saluador nostre ihesu crist

Lo ·dcclxxxix· que posa lo ·quart· remey contra auarícia e es pregar ne deu continuament

Lo ·dcclxxxx· que posa lo quint remey contra pecat de auarícia que es pensar en les menaçes que deu ha fetes contra aquells que amen les riqueses temporals

Lo ·dccxcj· que posa lo ·vj· remey contra auarícia que es pensar la mort

Lo ·dccxcij· que posa lo ·vij· remey contra auarícia que es pensar en les riqueses celestials

Lo ·dccxciij· que comença a tractar de pecat ;;en denueja que es lo ·vj· pecat mortal

Lo ·dcclxxxxiiij· com enueja es dret endret contra la caritat de deu e es mal que no ha escusacio dauant deu

Lo ·dccxcv· com enueja aporta ab si molts altres mals specialment malicia e tristor

¶ Lo. dcc xcvj. posa que enuega tol lo seny al hom

¶ Lo. dcc xcvij. es/ com enuega tol al hom fe/ e veritat. e es oy implacable

¶ Lo. dcc xcviij. que enuega confon/ e destruu lenuegos daquella part/ on desige confondre/ e destrouyr al altre

¶ Lo. dcc xcviiij. es/ com enuega tol al hom tota cortesia/ e bonesa

¶ Lo. dcc/ com lenuegos tostemps desige mal/ e com mal lo perseguex.

¶ Lo. dcc j. com enuega se amagua dins ~~les~~ les persones spirituals/ e deuotes

¶ Lo. dcc ij. com la enuega porta absi molts altres mals.

¶ Lo. dcc iij. qui posa remeys contra peccat de enuega. :— :—

Aci comença lo Tractat de luxuria
daquest libre. Terç. appellat xpia
E aquest es la Segona part del terç
libre.

Rubricha.

Capitol. d xxiiij. que es peccat de luxuria.

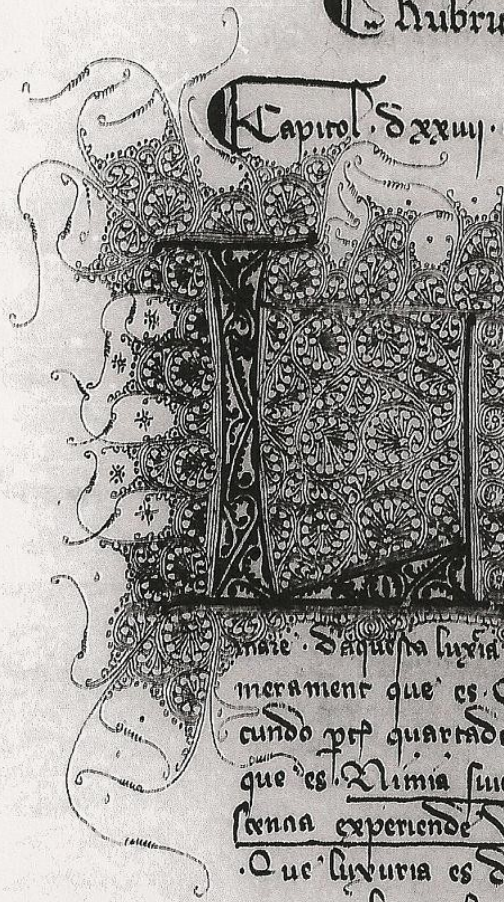

Luxuria es lo Terç pe
cat mortal qui es po
sat apres peccat de gola
e peccat de perea e
de ociositat. Car daqsts
dos nex axi com lo
Infant nex e procrex
naturalment de pare e de
mare. Daquesta luxuria hauem a veure pri
merament que es. E diu hugo. libro se
cundo pte quartadecima Capitulo primo
que es. Nimia siue deordinata concupi
scencia experiende voluptatis. E vol dir
Que luxuria es desordonada cobeheia
ça per hauer leig delit. Co es que
si alcun En son Cor desiga fer

mala obra e vil e carnal o desfer reten en
lo cor alcuna carnal e vil cogitacio ab ple
consentiment o ab entrepretatiu qui es
tant no fa co qui en si es agitar la vil
cogitacio del cor ans lex retir sciente
ment per tal tant hi troba plaer. Mas
aytal peccat per peccat de luxuria e aco po
sa expressament lo saluador dient nos
Mathei v°. que si alcu scientment guarda
ra la fembra per cobeegar la. dins son cor
que aquest aytal ja ha comes lo peccat de
luxuria dauant deu. qui no solament jutga
la obra forana ans encara jutga principal
ment lo cor dins. Es nota axi que los sans
doctors passats no solament appelauen lu
xuria peccat comes en la carn ans segons
que apar en la descripcio dada damunt appe
lauen luxuria tot deshonest delit e fos so
bre qual e de qual se volgues cosa: en tant
que els [illegible] luxuria no solament en
los homens ans encara en tot sperit que
pogues desordonadament desigar alcu de
lit. E per tal posaren alguns que los dya
bles tantost faeren lo primer peccat, lauors
peccaren per peccat de luxuria, car de
sigaren desordonadament hauer lo delit di
vinal se aquesta opinio apar que tingua
aquel subtil doctor escot en lo seu se
gon libre sobre les sentencies distincti
one. v. Nosaltres empero daquest temps rete
nim la manera vulguar e comuna de
parlar, e appellam luxuria solament pec
cat comes en la carn en qualsevol manera
(co es per cogitacions carnals o per veure
o per oir voluntats carnals, o per tocaments desor
donats carnals, axi que lo peccat de la gola
nol appelam luxuria, car no tant en si
daco, sa si a pura per motiu de luxu
ria axi com dit es damunt. E en aquesta ma
nera present luxuria parlarem de la, da
ual en aquest present tractat, car axi la pre
sent agosti in libro de vera religione, que diu
que als luxuriosos parla sent pau ca
lus dix, que qui sembraua en la carn, de
la carn cullia corrupcio, volent dir que

aquels qui satisfan a la carn, de la cupli
en sens grans viltats e legees, axi co
son vils cogitacions, e vils paraules, e
vils obres, e aco matex posa ysidori libro
ethimologiarum, dient que aquels son
dits luxuriosos ~~quels leten~~ quis lexe
anar sens mesura a les carnals volup
tats, contra lo manament diuinal, e es axi
que en qualsevol que manera quel hom scientment
se lex lo caure en neguna legea car
nal, o sis vol cogitar, o sis vol obrar, tostemps
comet contra deu, e fa contra mesura
e dretura de justicia e de rao, e contra
virtuosa temprança, en aixi que la delu
xuria, e de tot carnal delit desordonat,
la qual desmesura quant es peccat mor
tal o no sa parra per co que dauant hauem
~~dit~~.

Capitol D.xxv. que tracta si conexer carnal
ment fembra que no sia muller es pec
cat, e con nexer que lom deu hauer una fem
bra solament e la fembra un hom tot sol

Per dar millor orde e pro
ces a aquesta materia, deus
veure primerament, sa co
nexer carnalment fembra qui no sia
muller si es peccat, e responen a aquest
dupte los doctors theolechs, e dien que
hoc, e assignen hi les segues rahons.
Primera si es car aco es contra ben co
mu de la cosa publica, co es la multipli
cacio de natura humana, e contra lo pro
hisme e deu, segons que apar per los se
guens motius, lo primer es, car la
humana semen es ordonada a conseruar
natura humana, e aquesta es la sua fi.
Per tal diu sent agosti in libro de bono co
niugali. Quod est salus cibus ad salutem hominis;
hoc est concubitus ad salutem humani generis.
Co vol dir, que axi co lo menjar es or
donat a sustentar natura humana que
no defalla, axi, jaure carnalment ab fem
bra es ordonat a multiplicacio de huma
na natura. Per rahon daco couench que
los homes fossen estrets ab jaure car
nalment ab certa fembra, o ab certes
que fossen lurs mullers. e aco per tal.

que la efusio seminal no fos perduda e q.
axi hom sabent quin son sos fiyls hagues
dels major cura e diligencia e que axi po
gues conservar natura humana la qual
nos poguera conservar si los homens legu
dament anassen a qual fembra se vol
guessen car lauors duptaren els fiyls
si fossen lurs o daltre e axi duptant le
xaren los parir / Per la qual cosa apar
que qui va indiferentment a jaure ab
fembre qui no es muyller / comet contra
la cosa publica e contra raho e contra or
de dat per deu a la semenca natural e
per consegunet pecca axi matex contra
deu. Lo Segon motiu es car segons q
dit es tan cost a pres jaure indiferent
ment ab qual fembra hom se vuylla
es notable ~~...~~ noculment distinguir
qui daquin nex / en quant lo pare duptar
del fiyl no ha daquel la cura que pare
deu hauer de fiyl segons que communament
veem. E per consegunet aço es contra de na
tura qui mana amor de pare e fiyl axi
com assenyaladament fonament son apres
lo manament de la amor de deu, e aço
qui dit es veem a vyl en natura com ço
que lo mascle volent engenrar se de
termena certa femela / car com entre
los aucels sia necessaria la cura del mascle e
de la femela als pollets engenrats / per tal
lo aucel mascle ha certa femela axi
que no y ha altra. Mas emperò axi q
aço no s serva entre les besties com no q
cascun mascle haja certa femela rao
es car entre les besties la femela tota
sola es bastant a nodrir los cadellets
nats / la qual cosa no es entre nos ans
es certa cosa que en natura humana
no solament la mara mas encara lo
para es necessari a nodriment dels fiyls
Donchs necessari es que aquel qui vol
ser e entén a esser pare no haja aço
en fembra per engenrar / mas a fem
bra certa e determenada e com aço sia
en fauor del be comu per tal la deter
minacio a certa fembra / sia a fer per
auctoritat de la ley comuna etc.

aquesta ley appelam nos matrimoni / et aquest
motius toca sent thomas in secunda secunde q.
centesima quinquagesima tercia articulo
secundo. Lo Terç motiu toca alexandre in
secunda parte summe sue dist. xlvii problema
te secundo e diu que jaure ab fembra no sua
ço es qui sia muyller es peccat / per tal car
lo acte aquest hix de potencia genera
tiua / la qual es sobre totes les altres po
tencies del hom desordenada e viciosa / en
tant que axi com diu sent pau prima co
rinthiorum sexto tot hom torna carn e
sanch en aquel acte carnal / e lauors perr
lus de sa raho / axi com posa aristotil sep
timo ethicorum capitulo octauo / q donchs
cosa axi desfrenada si e legada sens
fre aço es contra dreta raho e es pec
cat. E per tal fo necessari que la ley so
birana que es deu / o la jusana qui es per
el dita o inspirada als homens / posas
aci fre e terme contra lo qual venir es
peccat. Lo Quart motiu es fundat
en aquesta matera rahe car si les fem
bres se podien indiferentment empren
ar de tot hom / veent els que los pares
duptarien dels fiyls si son lurs. E que
per aquest dupte els lus neguarien ajuda
Per tal elles veent que no porien no
drir los infans matarien los hi / la qual
cosa seria contra deu e contra la cosa
publica. Lo Quint motiu si es car
hom qui emprenya la fembra fornicant
ab ela la ret in potent a nodrir axi ma
tex a qui en si es / car lo prenyar el
jaure el parir la empatxen / e james
la empatxa lo nodrir del infant a guany
ar sa vida. Donchs hom naturalment
hi sera tengut a nodrir la / de la qual cosa
se seguerien moltes mals lo primer q
quax no es negun qui de ser ho fas. Lo
Segon que si sens peccat hom podia a
nar a quals se volgues fembres tantes
ne poria emprenyar que no li basta
ria tot quant hagues / e per consegunet
el e les fembres e les creatures serien per
mal cap. Lo Terç que per ço hauria

gran dampnatge aquels als quals aquel ho-
me tengue de fiur per justicia natural divi-
nal o legal. car a tots aquels hauria a desfa-
lir. ¶ Lo Quart que axi matex ela ço es la
fembra poria duptar de qual es linfant
e darlia tostemps alguns rictorn del qual per ven-
tura no seria. Apres que ela consentent si ma-
tera prenyada aquels volgues poria esser
causa de la mort de la creatura aquela. car
que fembra prenyada jagua ab hom carnal-
ment leugerament sen por seguir mort
de linfant qui es dins son ventre e maior-
ment si la fembra sa liura a diferents mer
a aquel de qui no es la catura o a molts al-
tres. ¶ Capitol .D.xxvi. qui prova per
altres rahons aquel matex posit.

D Aquest matex posit ajustat al-
tres los seguents motius. ¶ Lo
Primer es car si lom podia le-
gudament anar a tota fembra aques vol-
gues lauors se daria tan poderosament
a aquel acte que morria en breu. E dius
que no contrastat que no puxa anar a
quals senol encara por fer gran exces e
mortal ab sa muyller. Dich te quer es
mas aci haue ajustar segons ço que es co-
munament e no segons ço qui tart se es-
deue. Ara es certa cosa que hom que no ha-
ja sino una fembra que abans sera fart
daquela e menys trebayl naura que si en
ha a .x. o a .xii. No res menys que si no
non ha sino una aquela de son poder e
per la amor que li haura sostraura dal-
tra fembra. el se lunyara quant a aquel exces
axi com aquela qui zela per la vida de son ma-
rit. mas si lom ha hafer ab moltes com cas-
cuna daqueles hi sia per son delit o per son
guany. les quals totes captiua puxa mi-
ls hauer per maior contrectar ab lom aquel.
Per tal captiua ab ses abelimens lo tira-
ra e li satisfara el provocara en mes puxa
que haga afer ab ela. Per que apar que no es se-
blant de la muyller e dels amigues axi com
deya lo dit argument. ¶ Lo Segon mo-
tiu daquests sies car lauors les fembres
quax totes serien exorches con experi-
encia nos ensenya que les fembres que se
liuren a tot hom comunament son exor-
ches e aço fora notable preiudici del
be comu contra loqual fer res es peccat
axi com dit es damont. ¶ Lo Terç motiu da-
quests es car si cascu podia anar a cas-
cuna lauors serien tants odis e bregues
en lo mon entre los homens per raho de les
fembres que tota comunitat venguera
tost a destruccio. ¶ Lo Quart motiu
daquests sies lo manament de deu que es po-
sat expressament exodi xx. Non mecha-
beris ço es no fornicaras. e de deu. v. e xviii
e mathei v. e jacobi secundo. Ara es certa co-
sa atresia que qui va a altra fembra si
no a sa muyller peca mortalment fent
contra aquest manament

¶ Capitol .D.xxvii. per que deus veda als
homens fer fornicacio

R Ahons del dit manament di-
uinal son les seguents la pri-
mera per esquivar los mals
tocats en los dits capitols pus prop que
sentes. ¶ La Segona per los grans bens qui
son en lo matrimoni e qui son appelats
feeltat entre marit e muyller els in-
fants qui naxen el be del sagrament qui
es la inseparabilitat segons que posa Ale-
xandre de hales en la segona part de
la sua summa theologica en la distinccio
de pluri. en la materia de luxuria en lo
segon problema. ¶ Seguexen sen en-
cara de los matrimonis molts altres bens
axi com son grans amistats de los homens
e sen seguexen encara diuerses altres
bens molts segons que hauem atractar
en lo Dotzen libre tractant parlant del sa-
grament del matrimoni e dels altres sagra-
ments. ¶ La Terça raho per que plach a nostre
senyor deu vedar ayital usar ab fembra
generalment si fo per ensenyar la sua senyoria
a nos. Per tal diu sent agosti super Gene-
sim. Non erat unde hom se haberet ...

cogitaret: nisi ab aliquo prohiberet. Ser-
volia dir que si nostre senyor no hagues-
res manat ne vedat al hom apres quel
hom fo creat: lavors hom no conegujera
deu per senyor. La qual paraula ha ver-
en special depuys quel hom ach peccat
car lavors hom conech menys deu. et
lavors li fo pus necessari de haver ley
e manament quil guardas e regis per
les grans inclinacios que ach depuys a fer
mal. La quarta raho si es per tal que
hom hagues gran materia de guanyar
merit per lo qual merit puys hagues
paradis. Et sobre aquest pas diu axi
seneca sa parte que merescha poch loz
qui es naturalment inclinat a forni-
car segons natura corrupta. e que sen
vulla abstenir per la amor de deu. e per
observar lo seu manament. Item no es dup-
te que special persona no sia fort placent
a deu. axi com daniel hauie aventure lon-
guament en lo setem libre cant per ra-
ho del merit quel hom guanya per
obeir als manaments de deu. Per raho
daço dix sent agosti super genesim axi
oportebat. Oportebat ut homo sub do-
mino positus ab aliquo prohiberetur. Ut
virtus esset merendi obediencia que sola
verissime est virtus. Et volia dir que raho-
nable cosa era quel hom posat sots la
senyoria de deu fos restret per manament
divinal a no fer alscuns coses que fer
volguera. Per tal que per la obediencia
del manament de deu meresques molt.
car obediencia es axi meritoria que quax
tota sola es virtut. Diu luch bone-
sis axi: gran virtut diu el es quel hom
faça contra sa propia voluntat per tal que obeescha
a deu. Aquina virtut diu el es que no faça
ço que li plau. quax que sigua que virtut
es en la cosa difficil. e qui es contra nostre
propi voler: conformat nos matexs al
voler de deu. o daquel qui te loch de deu.
Per tal dix lo gran savi. Rogo hoc so-
lum virtuti adicias: quod per voluntatem deterr-
xeris. Et vol dir que solament pots dir que
es vera virtut en tu si fas de grat

e per amor de deu contra ta volentat. Per
tal dix lo poeta. Est virtus placitis absti-
nuisse bonis. Et vol dir que per amor es
virtut voler se abstenir daquelles coses
ales quals nos inclina nostra natura cor-
rupta. La quinta raho si es per tal quel
hom aprena e se vulla avesar a posar
la amor de deu ala amor carnal. la qual co-
sa es al hom fort gloriosa car per esta via
por a deu plaure mes que per altra qui
almoyna. Et per aço por guanyar paradis.
La sisena raho si es car per esta via e per
aquest manament nostre senyor ensenya
al hom gran misericordia e li dona a enten-
dre quel ama fort caramente. Car esser
lunyat de altra fembra sino de la sua propia
es esser lunyat de vils fembres e de pu-
tanes e de ladrines. e es via de haver muyller
la qual cant deus la dona bona es al hom
ajuda special, companyia consolativa, alegria
de cor, repos en sos treballs, vida carn
en los affans, refrigeri en sos dolors, son
braç en sa casa, archa de sos secrets, vi-
da cordial, conservadora dels bens, adminis-
tradora profitosa, regiment de companya, pro-
veidora dels fills, amadora de la honor,
conservadora de tot son be, costou de ses
malalties, sa corona e son goig. Segons
que posa aquel excellent insigne en lo trac-
tat de bono uxoris. Item en cara lo di-
manament nostre senyor deu ensenya
gran misericordia ales fembres car fem-
bra de molts homens tos temps fo repu-
tada per vil e fo menys prehada comuna-
ment per tota nacio. Axi matex que si hom
hagues leguadament molts no les po-
guera tots amar ne servir egualment e
haguera entre els gran divis per lo qual
hom soferira grans afanys. Axi com apar
primo regum primo de elcana qui hauia per
mullers anna e fenenna. Item que la fem-
bra por lenfant el parescha el no-
drescha grans treballs sofer e per se-
guent gran gracia li fen lo senyor de-
nyt que ans quel hom la haga carnal-
ment ne ela sostingua los dits mals ja
sia obligat de ajudar li e de servir li en

les dites necessitats e treballs / axi com açi ma
ter / e aquesta obligacio en torra lom tan
tost con ela es sa muller / feu axi ma
tex lo senyor benet / gran misericordia
als infans per aquesta via car axi com da
mont hauem dit linfant nos mes a
mat e nels gouernat e nels heretat
/ hoc encara ne feu deus per aço gran miseri
cordia a tot lo humanal linatge que en
posa en estament pacifich per raho dels
matrimonis qui sen fan / e per lunyar los
homens que no hagen molts a contendre
dre sobre una matexa fembra hoc e
per lunyar los daquel axi vil e leig acte
carnal que negun no sap usar sino mal
sino fort pochs ¶ Capitol Dxxviij

qui pruea que vedar fornicacio sia fort
dampnos / e sol les rahons

A si vols dir lo contrari allegant
que per ocasio del dit manament
quax tot lo mon ne va a perdicio
e per consegüent mes valguera que nostre
senyor nou hagues vedat ¶ Responc que aquest
qui aytal argument fa de cor / digne es de
mort / car repren la infinita saujea de
deu contra loqual diu sent pau als Ro
manos nono / qui es tu home comparat a deu / que tu
gosses dir res contra la altea dela sua
maiestat cert qui aço fa digne es de gran
punicio ¶ E dich te que si lo dit mana
ment no fos fet que mes homes se per
deren per iaure ab fembres que no fan ara
car molts sen estan per reuerencia del ma
nament diuinal / mas lauors castu se
donara tan fortment als fembres que en
correguerem altres mals sens fi / car la
amor deles fembres axi enlluca lo cor dels
homes quels ret els fa axi effeminats
e axi dolents els lunya axi de tota vir
tut e de tot be que mes aparen bestie
que homes / ¶ Per tal los veda deu speci
alment als reys qui han a regir los altres
axi com apar deutero xvij en aquel paraf
Non habebit vxores ¶ La segona raho
daquests aquis lo dit manament no plau
es aquesta car dien els que aquest mana
ment preiudica ala multiplicacio dels ho
mens en quant sens comparacio foren

mes gens si cascun pogues anar seguidament
a moltes fembres e aquals se uolgues / em
pero dien els la multiplicacio dels homes
es per deu manada e ordonada axi com apar
genesi primo e nono ¶ A aquesta raho dien
alscuns que si cascun anas aqual fembra
se uolgues sens peccat / ia per axo no foren
mes homens car dit es que lauors les
fembres se exorquirien car com lauors eles
haguessen afer ab molts forsa fora que
exorquissen per via de natura Axi matex
que nostre senyor deu no fa forsa en la gran
multiplicacio dels homes car mes ne ama
pochs e bons que molts e auols segons que
ligim eccli xvj e ysaye primo ¶ E iatsia que de fet
nostre senyor haga manat quels homes
cresquen e multipliquen e que poblen la
terra ¶ Dich te que lo manament aquell
fo fet tant los homens eren pochs en
nombre / e lo mon era buyt ¶ E empero
ab tot lo dit manament els auas la mul
titut e consuma los pochs en la archa
tant vench lo diluuy general Ne iames
el mana que los homens cresquessen aytant
com poguessen / ans tots temps los tench estre
tes axi que no volch que per negun creximent
lur / exissen fora la regla matrimonial
¶ Empero ara pus que lo mon es ple e
be poblat el ha estret aytal creximent
consellant virginitat als iouens e con
tinencia als viudes e castedat estreta
ment als muyllerats ¶ Per les quals
coses apar que no cal a negun zelar de po
der fornicar per esquiuar dela multi
plicacio dels homens / car com diu ysayes
capitulo primo / multiplicada has la gent
mas ia per axo no has crescuda alegria /
car souin valria mes quen foren menys
que tant ne son tans ¶ Quia ubi multi
tudo: ibi est confusio / so es que la on ha mul
titut aqui ha confusio e turbacio e clara
ment de tota regla e de tot orde ¶ La
terca raho daquests es aquesta car dels
aquests certa cosa es que alscuns son axi incli
nats a fornicar que per res no sen po
rien estar ¶ Donchs manar lus que
no forniquen no es sino dampnar los
tots ¶ A aquesta raho respon / negant

lur fonament / car dien que alscus son q
nos poden contenir ne abstenir de forni
car / Car aço a dir es blasphemar deu e
dir contra el que el nos ha obligats a coses
i possibles / E diu sent Jeronim q aytan
aytal sia malayt qui axi dira a deu de
ignorancia car si i possible cosa ha ma
nada nos sap q sa manat / el disfamen
de i justicia car lauors dapnaria aquel
qui mal no met / el disfamen de cruel
tat / Per aquesta matexa raho / com em
pero el sia i finita saviesa i finita equal
tat e justicia i finita pietat segons ço
q diu david / Misericordia eius sup omnia
opa eius / Vol dir que la misericordia
de deu se mostra a nos en les sues grans
obres mes que neguna de les sues altres
pfections e excellencies / Segonament
apar fals lur dit fonament en quant
es certa cosa que la nostra sensualitat
es subjugada a la raho axi com genesis
quarto e tota nostra vida es posada sots
ordinacio e regiment del franch arbitre
axi com apar etc vo / Ensia certa cosa q
con la fornicatio fos tant degudes cosa
pus delitable que no es que negu no
fornicaria si speraua que apres la for
nicacio degues pdre un menbre o la
vida pria segons que Job tota capitulo
sexto en aquel paraf / Dulis per qui
tare cogustu affert morte / Terçament
apar fals lo dit fonament car nos sabem
cu posa lapostol pma corinthios decio
que deus nons lexaria james tentar
sobre nostre poder ans encara can som
sots nostre poder temptats nos ajuda tos
temps segons que el diu aqui matex
Quartament car ves q deus haja
manat no es difical ne de fort gran
trebayl segons que posa lo salvador
matheu undecimo jugu sxpima Johns qnto
hauem axi / e manda eius grauia no sun
ço es que los seus manaments no so de
carrech ne greus / Quintament
car com diu sent agosti negu no pecca
en ço q no pot esquiuar / p les qls coses
apar q la lur dita raho certa no val res

Capitol xxix q fa plant a deu q aqls q
dien q nos poden abstenir de fornicar

Sobre lo dit motiu e excusacio
allegada ço es daquels qui posen
que nos poden abstenir de forni
car / fa aquel gran pastor e doctor sent bernat
sis aytal plant parlant a deu axi / O eter
nal e sobirana font de uera pietat e de i
finita paciencia / e aquanta legea es vengut
lo mo que negu gos dir en psencia de la
tua sagrada maiestat qui es p tot loch p
sent que nos puxa abstenir de fornicar
O senyor e que vol altre dir aquest / sino
q tu las creat aytal que p força ha a forni
car / Or p consegueut vol sobre tu carre
gar son peccat / O senyor e pus q aquest
aytal no tem parlant axi desuergonyida
ment e alterada contra la tua alta senyoria
com no ha vergonya dels homens dauant
los quals confessa tanta viltat sua com
es que la pus vil e la pus legga part de
son cors lo senyoreg / O senyor e no es
aquest pus vil que un porch e que lops qui
no gosen mengar p gran fam q hagen
tenent lom lo basto en la ma dauant
els / e no han aquests menys cor e menys
seny que aucel qui psent lo laç legga
lo gra / E aquel peix qui ve en lam fugi
la esca / Cert senyor hoc / car aquests sa
ben lo teu gran poder e la tua justicia esser
de gran rigor / Car empero aço no contras
tant no temen de mal parlar contra la tua
alta maiestat e defer contra ella / O senyor
e p q no attenen als grans remeys q
tu has posats en aquest peccat / a aqls qls
hi volen pendre / mas els senyor confesse
lur malaltia e no volen les tues altes me
dicines / els son sens armes e se posen en
mans de lurs enamichs uolontariament
O senyor que si ab tanta diligencia gu
ardauen lur cor e lurs sens com guarde
lur caxa / o lur carn de sofferir treballs /
nols calria tan gran legea confessar ne de
mostrar atan gran viltat / O senyor e com semos
tren grans falsaris q ab aytal excusacion
volen cobrir son peccat com aels matexs
sia cert q si p contenir stava luxuria

Amuz seuanc e ere

els speraven gran guardo temporal com
els per abstendrien e per contendrien
volent / mas son grans traydors ala ma
altra liurant lo castel de lur anima al di
able / lo qual tenen per tu / no sperant ne de
manant james ta ajuda ne batayllant
en poch per la tua amor / com sia certa cosa
que si aqu senyor pietos recorrien en
temps de lur temptacio que tu los darias
gran ajuda e finalment victoria e ma
iorment si els se volien ajudar ab oracions
e ab almoynes e ab sperientia e ab pru
dencia de vida. Vehan donchs senyor es
cusacio negun car axi com poden contenir
per un mes poden per dos / e per deu com la bona
costuma lus ajudas ab la tua gracia /
O yas aquests son senyor aquels qui tostemps
viuen ab proposit de fornicar e perseguir
esperen de tu haver vida longua aosse
dre aqui ab los teus maceys dons e gra
cies que dades lus has / qui es cosa teme
raria e irreverent e fort lega e orrida.
O senyor e quen faras tu daquests cer
tes pens que ço que ns ha dit lo teu sant
vicari sent. P. ço es que los has esto
gats al foch eternal cremadors e aqui
rebebran penes e turmens pijors la
multitut dels plaers e delits que ha dats
aci a lur carn vil e misable.

Capitol XXX qui posa altra raho al
dit proposit e la sua solucio

Aquests maceys damont
dits aquest macer proposit
ajusten la terça raho e es
aquesta car dien els molts son que no han
mullers e molts qui no poden haver
per raho de lur estament axi com los eclesi
astichs latins e emperço aquests en aquels
ha son moltes necessitats corporals per
les quals los cove per salut de sa persona a
fornicar axi que si no fornicaven mor
rien o caurien en gran peril. Per mo
dicho cove que al menys aquests aytals pu
xen fornicar sens peccat. Respo e dich
primerament que negun james no encor
ra peril de mort per abstinencia de fau

re ab fembre aço es cert e de present bast
aprovar aquesta cosa ço qui damont es
allegat aprovar que los manaments
de deu no son de treball ne carrech e po
dem hi ajustar ço que diu david en lo
psalm dient: Nunquid adheret tibi sedes
iniquitatis qui fingis laborem in precepto.
Ço vol dir axi senyor est tu be en ayllir
en molta iniquitat qui falsament e fen
tament allegues que gran treball es guar
dar los manaments de deu. Per la qual pa
raula apar que guardar lo manament que ma
na al hom no fornicar no es impossible
ne difícil e per consegüent per no jaure
ab fembre negu no encorra peril de
mort o quant fos lo contrari altres re
meys ha en medicina evacuatius de
tota materia nociva qui dins lom
sia los quals remeys son bons elegir
axi com abstinencia banys suar o sag
nia. e quant al ho no hagues negu per
que a deu plau / qui el hom abstingua daytal
tal cosa / axi o deu fer e axi o deu per
guir / sens tota contradiccio / car certa
cosa es que tots som seus e tota nostra
vida e tot quant havem tot es seu e ns
es tot dat per special gracia sua. Donchs
el nos pot obligar a aço que li plau
axi con li plau e dalo devem tenir totes
que el vol e ns mana / com sapiam que el es
infinitament bo e savi e piados e que no
pot fer ne dir si no ço qui es de sobira
na veritat e justicia e bonea. Moreix
menys sabem que li som dignes de
mort per infinites malvestats nostres
e no solament duna mort mas encara
de infinites morts corporals e spirituals
e de tota adnichilacio penal e de tot
aquel mal penal que dir se pot. Per la
qual cosa apar que quant el nos hagues
manat de pendre martiri o de cremar
e de degolar nos maceys que a alo fiem
obligats e tenguts en la forma en
que a el plagues / les quals coses no ha
volgudes fer per la sua clemencia e noblea
e liberalitat. Que donchs nos ha

F 10v

F 11r

F 11v

F 12r

nal damont dita es leguda entre marit e
muyller ans dich que por eser meritoria per-
sones que posa recitar de media villa sobre
lo quart deles sentencies dist. xxvj. q. ij.
articulo primo e asignan aytals rahons la pri
mera si es car fer obra de justicia es obra me-
ritoria con donchs lo marit ret lo deute car-
nal ala muyller e la muyller al marit per aque-
sta per laqual deus ha instituhit lo matrimoni
ço es per hauer infans lauors cascun fa obra
de justicia car ret al altre ço qui seu es Do-
nchs els exeguen aytal obra merexen Et
conforma aquesta raho ço que diu apres ço es que
aquels qui son ajustats en matrimoni se poden retre
lo deute deliberadament volent exeguir aquela
cosa per complir la ordinacio diuinal e per pro
curar fiyls a gloria e al seruey de deu laqual
cosa es segons los theologs meritoria e
sancta si donchs no han ensi qualque per
cat mortal quils tolgua lo merit La se-
gona doctrina es aquesta que aquell
qui conex carnalment sa muyller per tal que
la preserua de peccat o del perill de mal afer
ab altra o per tal car vol pagar lo deute que na
tura ho requer e la aytal merex e fa obra
virtuosa Apar ho per tant car aquest ho
fa per conseruar continencia en la muyller o
per retre ço qui es seu en temps de necessitat les
quals entencios son justes e virtuoses e aytal
vsa del matrimoni ala fi a que es ordonat car
vna deles fins matrimonials es aquesta ço es
per esquiuar fornicacio en si o en altre axi ma
tex que aytal ha muyller fa en la dita obra
designant preseruar la muyller de peccat e con
seruar la en continencia que si volia fer aquela
obra per entencio de engenrrar infans con donchs
aquel qui complex ab la muyller la obra carnal
per entencio de engenrrar fils no peca ans
merex donchs molt mes merex aquell qui fa
per la dita bona entencio La terça doctri
na es aquesta que aquel qui conex sa muyller
per satisfer a sa carnal [illegible] e inclinacio axi
que li plau aquela passio e pura paço esqui
uar leugerament tot peccat ab altre fembra
Aquest no pecca mortalment apar aço per tant
car vsa del matrimoni a vna daqueles fins
a que es ordonat ço es a esquiuar fornicacio

no Nota aci empero que aquel qui axi conex
aytal obra ab sa muyller o el fa aço per tal car la
carn lo mou o no si u fa per tal car la carn
lo mou e nou fa per entencio de engenrrar
ne per retre deute ala muyller certa cosa
es que alcuna superfluitat desordonada reg-
na en el per laqual pecca venialment Si la
carn noli mou ans el desperta la carn a cobe-
eyança e no per engenrrar fils ne per retre lo
deute ala muyller lauors si el conex sa
muyller axi que el no faria aquela cosa
sino ab la muyller e aço per guardar se de
offendre deu lauors com pecca venial
ment Empero si el volia aytal es
guart ans per hauer aytal insable delit
conex la muyller no en quant muyller
mas en quant fembra axi que aytant
sen faria de tota altra que li fos appare-
llada en aytal cas aquest pecca mortal
ment Per aquesta sentencia posa mos. fr.
bonauentura super quartum sentenciarum
dist. xxxj. q. 2 articulo vltimo e diu aqui que
legut es als marits a jugar ab les muy
llers e delitar se ab eles per affectio marital
e matrimonial laqual es aytal que aytals
jochs no farien ab eles si no eren lurs
muyllers ne tal temps als que tota de-
lectacio de gire de fer adeu Empero axi
fahent pequen venialment Aço sia dit
aci tant breu per directio dels lectors car
aquesta materia si a deu plau sera trac-
tada en lo dit dezen libre longuament
e daual en lo tractat dels temps dire quo
tamenes e jochs son leguts entre ma
rit e muyller Capitol Dxxxvj quins
jochs son leguts entre marit e muyller

Empero per tal que aquesta ma
teria no romangua aci de tot
punts no tocada pus que al
cuna mencio sen hic ha feta e per tal car
pertany quen aço ala materia present
per tal nota aci que jugar amorosament
no es vedat aquels qui son ajustats en esta
ment de matrimoni e de fer signe genes. xxvj.
que abimelech rey de gerarie vi u ysaach
jugar ab rebecha sa muyller per lo qual

F 13r

F 13v

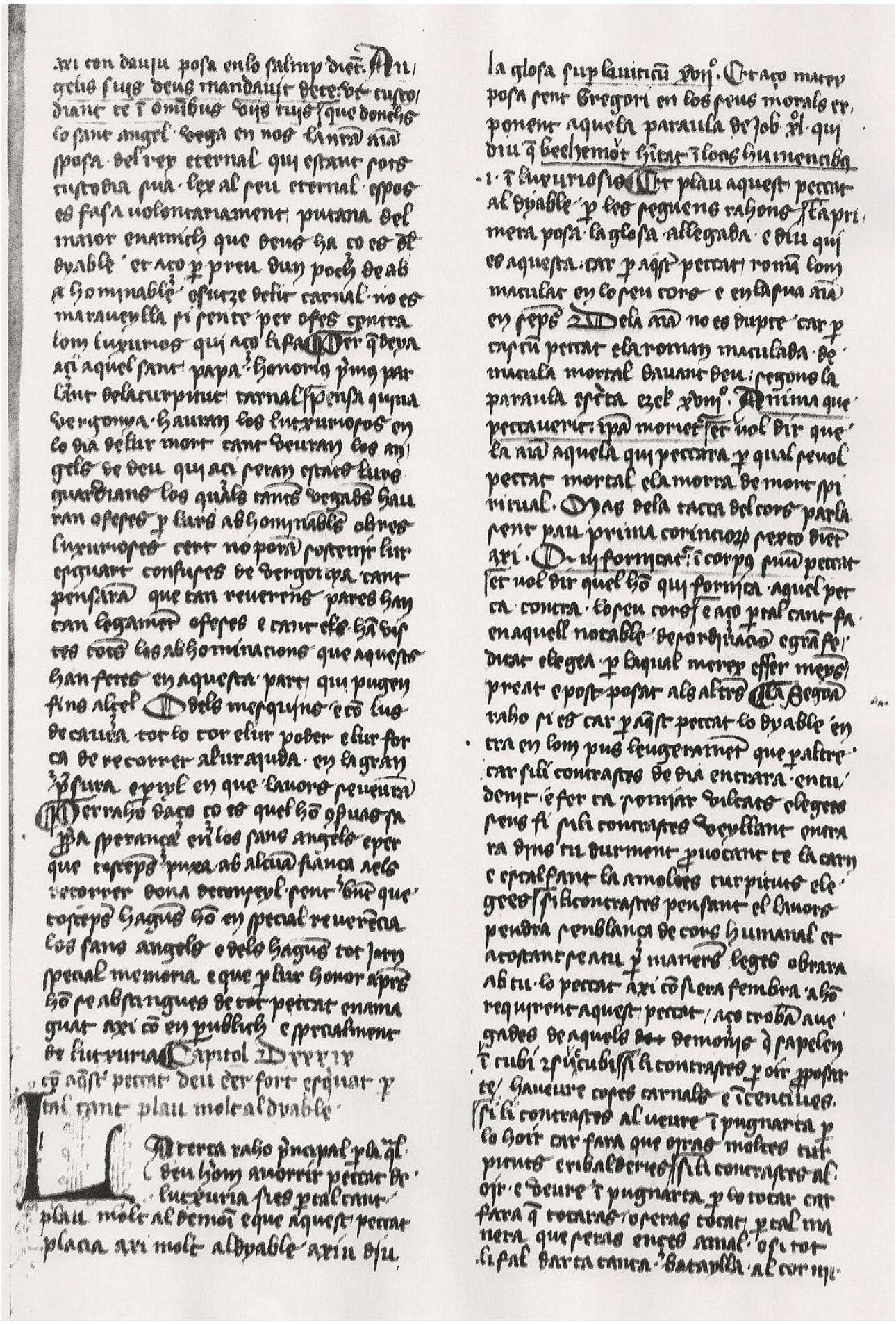

axi con dauiu posa en lo salmp dient. An-
gelis suis deus mandauit de te: ut custo-
diant te in omnibus viis tuis. que donchs
lo sant angel vega en nos la nra aia
sposa del rey eternal qui estant sots
custodia sua lex al seu eternal espos
es fasa uolontariament putana del
maior enamich que deus ha co es del
dyable et aço per preu dun poch de ab-
hominable esutze delit carnal no es
marauey lla si sente per ofes contra
lom luxurios qui aço li fa. Per que deya
aci aquel sant papa honorius primus par-
lant de la turpitut carnal. pensa quina
vergonya hauran los luxuriosos en
lo dia de lur mort cant veuran los an-
gels de deu qui aci seran estats lurs
guardians los quals tantes vegades hau-
ran ofeses per lurs abhominables obres
luxurioses cert no poran sostenir lur
esguart confuses de vergonya cant
pensaran que tan reuerens pares han
tan legament ofeses e cant els han vis-
tes totes les abhominacions que aquests
han fetes en aquesta part qui pugen
fins al cel. O dels mesquins e co lus
de caura tot lo cor e lur poder e lur for-
ça de recorrer a lur ajuda en la gran
presura e perill en que lauors seueuran.
Per raho daço co es quel ho conseruas sa
propria speranca en los sans angels e per
que tostemps puxa ab alcuna fiança a els
recorrer dona de conseyl sent bene que
tostemps hagus ho en special reuerencia
los sans angels e dels hagus tot jorn
special memoria e que per lur honor apres
ho se abstingues de tot peccat enama-
guat axi co en publich e specialment
de luxuria. Capitol Dxxxix
co aquest peccat deu cer fort esquiuat per
tal cant plau molt al dyable.

La terca raho principal per la qual
deu hom auorrir peccat de
luxuria si es per tal cant
plau molt al demoni e que aquest peccat
placia axi molt al dyable axi u diu
la glosa sup leuiticum xvii. Et aço mater
posa sent gregori en los seus morals ex-
ponent aquela paraula de job xl qui
diu que beehemot habitat in locis humentibus
i. in luxuriosis. Et plau aquest peccat
al dyable per les seguens rahons. La pri-
mera posa la glosa allegada e diu qui
es aquesta car per aquest peccat roman lom
maculat en lo seu cors e en la sua aia
en semps. De la aia no es dupte car per
castum peccat e la roman maculada de
macula mortal dauant deu segons la
paraula escrita ezel xviii. Anima que
peccauerit ipsa moriet. et uol dir que
la aia aquela qui peccara per qual seuol
peccat mortal e la morra de mort spi-
ritual. Mas de la tacta del cors parla
sent pau prima corinciorum sexto dient
axi. Qui fornicatur in corpus suum peccat.
et uol dir quel ho qui fornica aquel pec-
ca contra lo seu cors e aço per tal cant fa
en aquell notable desordinacio e gran fe-
ditat e legea per la qual merex esser meys
preat e post posat als altres. La segona
raho si es car per aquest peccat lo dyable en-
tra en lom pus leugeramet que per altre
car si li contrastes de dia entrara en tu
denit e fer ta somiar vilcats e legees
sens fi si li contrastes veyllant entra-
ra dins tu durment prouocant te la carn
e escalfant la a moltes turpitutes ele-
gees. si li contrastes pensant el lauors
pendra senblança de cors humanal et
acostant se a tu per maners leges obrara
ab tu lo peccat axi co si era fembra a ho
requirent aquest peccat. aço troba aue-
gades de aquels demonis que sapelen
incubi e succubi. si li contrastes per oir proposar
te haueure coses carnals e incentiues.
si li contrastes al ueure impugnarta per
lo hoir car fara que oiras moltes tur-
pitutes e ribalderies. si li contrastes al
oir e ueure impugnarta per lo tocar car
fara que tocaras o seras tocat per tal ma-
nera que seras ences a mal. o si tot
li fal darta tanca batayllia al cor mi-

e dia en jouentut e en vellea. que james nos lexara reposar fins que l haga aterrat. Per tal diu sent Gregori que james lo dyable nos desespera perdre l hom mentre es viu car tostemps ha special esperança en la carn del hom ço es que mijançant aquela el lo pora tostemps aterrar. La terça raho si es car el veu que cascun es benvolent a la carn e la ama segons que posa sent Pau ad ephesios quinto dient axi Nemo carnem suam odio umquam habuit. E per raho daço el pensa que tostemps que el ofira qualque carnal e delitable cogitacio al cor del hom que l hom la rebebra volenters e pus l hom la haga rebebuda los maters li dara armes ab que l aterra e ab quel aucia ço es son spirit condempnament en aquest peccat ab lo qual lo fara caure en la ira de deu e axi portara a dampnacio. La Quarta car el veu que aquest peccat sap bo a tots e a grans e a pochs e a jouens e a veyls e a homens e a dones e a richs e a pobres e a seglars e a clergues. Donchs diu el que sia dels altres peccats daquest no podem anar en falta que en un que gitem l am que aquí no prenguam quencom. Per tal deya sent Gregori que luxuria era larga e ample porta del dyable per la qual ell era entrat en natura humana pus poderosament que per nengun altre peccat. E per aquest axi com per una fort cadena haura mes senyoreiat l hom que per peccat que al mon sia. La Quinta si es car per aquest peccat el guanya dos persones aparelladament e fort leugerament. car si alcun vol fornicar ensems guanya aquel qui fa ab aquela qui consent e aço li plau en special car aquí sol no li es cal haver gran ansia. car puys lo peccat el haga posat al cor dalcun o dalcuna aquel fara axi son poder de enclinar laltre a mal o ela nel que si lo dyable los en paguava axi com a procuradors seus els nos farien mes nen porien haver maior diligencia que de fer hi han. Per raho daço dix Job .xl. en capitulo cant parla en qual manera lo dyable estave en l hom luxurios dix que dormia dins el. ço es que pus que lo dyable hi havia mesa la mala esca nol calia daqui avant sino dormir ço es reposar car la mala esca aquela per si matexa ab la pocha resistencia del luxurios soptosament crexia e premia en forca sus quel havia subjugat al dyable e a la sua volentat.

Capitol .Dxl. con luxuria nou molt al prosme.

La quarta raho principal per que devem avorrir luxuria si es car nou molt al prosme. e aço pots veure si attens al hom luxurios car si vol fornicar o adulterar ocasions altres persones se que a ha a enclinar o ha haver fembra ab que pecc axi que al menys la mala obra del peccat requer dues persones e a vegades requer tres ço es persona mijançera o al cavo qui tracta e per esta via a vegades hi hauran a consentir moltes altres persones e si la part consent veus aquí nocuments e mals infinits axi com gran injuria a tota la parentia de la fembra. De la qual cosa a vegades hixen bregues nafres per dues debens e morts axi com poras veem a dapl. e la biblia quines en recompta diverses eximplis. Pensa judicum .xx. e veuras que per aquest peccat fo destrouida tota la trip de beniamin car per la violencia qui fo feyta a la muyller dun capela del qual sa aquí mencio morieren .lx. milia persones e secundo regum .xi. veuras que david comes adulteri per lo qual caygue en homey del qual peccat vingueren innumerables mals nel cals peus se en aquex mateix libre pots veure com lo primogenit de david mori per lo peccat que havia comes ab chamar sor de absalo. Experiencia nos ensenya que gran part de quantes bregues ha al mon venen per fembres. Car generalment hagues quel hom qui us posa en son cor de comourer fembres a sa amor que el posa en son cor